

Asia: VN/32728/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Vatajankoski Oy kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi.

Ymmärrämme poliittisen tarpeen reagoida EU-tasolla ja kansallisella korkeisiin sähkön hintoihin. Näin siitäkin huolimatta, että sähkömarkkinoiden nykyisen tilanteen on pääosin aiheuttanut Euroopassa ja Suomessa harjoitettu energiapolitiikka, vaikka Ukrainan sota kiihdyttikin politiikan vaikutusten realisoitumista.

Vatajankoski haluaisi kiinnittää hallituksen esitysluonnoksessa huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Hallituksen esityksen mukainen windfall-vero (ja vastaava vero ylipäänsä) aiheuttaa todennäköisesti paljon suuremmat negatiiviset vaikutukset sähkömarkkinoilla kuin mitä se lyhytaikaisesti kerää verotuottoina. Ukrainan sodan seurauksena Suomi tarvitsisi paljon investointeja uuteen Suomessa tapahtuvaan sähköntuotantoon. Lisävero, vaikka oletettavasti ja toivottavasti väliaikainen sellainen, ei ole kovin hyvä kannustin lisätä investointeja. Se tekee näkyväksi sen, että investoinneille voidaan koska tahansa asettaa lisäveroja ja muita lisämaksuja hyvin nopealla aikataululla ja ilman minkäänlaisia vaikutusarviointeja. Vero antaa myös sen signaalin, että jos uudet sähköntuotantohankkeet menevät pieleen, kuten Fennovoima tai OL3, investoijat saavat yksin

kantaa kaikki negatiivisten downside-riskien toteutumisen negatiiviset vaikutukset. Jos hankkeet taas onnistuvat oikein hyvin, niin valtio verottaa suuren osan positiivisten upside-riskien positiivisista vaikutuksista pois. Epäsymmetrinen verokohtelu aiheuttaa sen, että investoijat vaativat investoinneiltaan aiempaa suurempia tuottovaatimuksia kompensoidakseen kasvanutta verotusriskiä. Tämä tekee osan suunnittelupöydällä olevista investoinneista kannattamattomiksi, mikä vähentää Suomeen rakentuvaa uutta sähköntuotantokapasiteettia. Lisäksi muutos tapahtuisi tilanteessa, jossa korkojen nousu ja investointikustannusten nousu heikentävät jo valmiiksi tulevien investointien kannattavuutta. Tuulivoima näyttää myös syövän omaa kannattavuuttaan paljon aiemmin arvioitua nopeammin, mikä tulee laittamaan lähivuosina monet tuulivoimainvestoinnit Suomessa jäihin. Vero siis suoraan vähentää Suomeen rakentuvaa uutta sähköntuotantokapasiteettia, mikä ei nykytilanteessa olisi toivottavaa.

2. Hallituksen esityksessä määritelty viiden prosentin veroton tuotto sähköliiketoimintaan sitoutuneen oman pääoman määrälle on aivan liian alhainen tilanteessa, jossa 12 kk:n euribor hätyyttelee kolmea prosenttia. Sähkön tuotanto on vapaasti kilpailtua liiketoimintaa, jossa investointien tarjoaman tuoton pitää heijastaa sen riskiä. Vatajankoski on tehnyt sähköntuotantoliiketoiminnallaan tappiota käytännössä koko 2010-luvun, kun vain vanha ydinvoima tai vanha vesivoima sekä syöttötariffilla tuettu tuulivoima on ollut kannattavaa. Siihen nähden viiden prosentin oman pääoman tuotto on naurettavan alhainen. Todellinen oman pääoman tuottovaatimuksen taso on vähintään kymmenen prosenttia. On täysin varmaan, että nykyisessä markkinatilanteessa yksikään markkinaehtoisesti toimiva investoija ei investoi sähköntuotantohankkeisiin, jotka tarjoavat vain viiden prosentin tuoton omalle pääomalle. Täytyy myös huomata, että lukumääräisesti suurin osa Suomen sähköntuotantoyhtiöistä on juuri alaskirjannut tai alaskirjaamassa Fennovoima-omistuksiaan, jolloin nämä aiemmat investoinnit eivät näy mitenkään verottoman tuoton osuutta laskettaessa. Oletettavasti tämä aiheuttaa investoijissa katkeruutta.

3. Hallituksen esitys ei kohtelee tasapuolisesti sellaista yhtiötä, joka subventoi sähköntuotannon tuotoilla sähköenergian hinnoitteluaan, sekä yhtiötä, joka subventoi sähköntuotannon tuotoilla sähkönsiirron hinnoitteluaan. Esimerkiksi Vatajankoski Oy (jolla ei ole enää omaa sähkön vähittäismyyntiliiketoimintaa) olisi lykännyt sähkönsiirtohintojensa välttämättömiä korotuksia, jos se huomioitaisiin esitetystä verotuksesta. Ehdotuksen muotoilun perusteella sitä ei kuitenkaan huomioida. Huomattakoon, että sähkönsiirron hinnan kompensoinnilla olisi suurempi vaikutus sähkönkäyttäjien maksamaan sähkön kokonaishintaan, koska sähkönsiirrosta perittävä alv:n osuus on korkeampi kuin sähköenergiasta perittävän.

4. Erittäin suuri osa Suomen sähköntuotannosta on Vatajankosken kaltaisten joko täysin tai suurelta osin kuntaomisteisten energiayhtiöiden hallussa. Ehdotettu veroratkaisu on erittäin suuri tulonsiirto kunnilta valtiolle tilanteessa, jossa kunnat ovat muutenkin epävarmassa tilanteessa sote-uudistuksen toteutuessa. Valtion kannattaa varautua maksamaan osa kerätyistä veroista takaisin kunnille.

Toivomme lämpimästi, että koko windfall-veroratkaisusta luovutaan, jotta sähköntuotannon investointiympäristö pysyisi terveempänä. Markkinataloudessa ylituottojen verottaminen pois

investoijilta samalla kun investointihankkeiden epäonnistumisen riskit jätetään investoijille, johtaa väistämättä uusien investointien vähenemiseen. Lisäksi valtion sähköenergian myynnistä keräämät arvonlisäverotulot kasvavat joka tapauksessa merkittävästi arvonlisäveron määräaikaaisesta alennuksesta huolimatta. Onko lyhytaikainen windfall-vero ja sillä saatava varsin pieni lisäverokertymä todella investointiympäristön pilaamisen arvoinen?

Kunnioittaen,

Pekka Passi

Toimitusjohtaja

Vatajankoski Oy

Passi Pekka
Vatajankoski Oy